

ДМИТРИЙ БИЛЕНКИН ГЕНИАЛНИЯТ ДОМ

Превод от руски: Цвета Пеева, 1977

chitanka.info

— Моля — с широк жест го покани Бигс. — Избирайте.

— Тук ли? — запита Смолин, като излизаше от реалета.

Тревата на поляната беше зелена и свежа. Редките брези хвърляха прошарена сянка. От трите страни напираше гората, а от четвъртата поляната се спускаше терасовидно към сребриста рекичка, отвъд която се редуваха хълмове чак до хоризонта. В синкаво-млечната далечина в небето се връзваха снежни върхове.

Смолин пое дълбоко въздух:

— Чудесно е тук...

— Тогава да пристъпваме — делово каза Бигс.

Той измъкна от седалката на реалета голяма, явно тежка чанта, извади оттам полупрозрачен кристал и го подаде на Смолин. По форма приличаше на кристалното яйце, с което Смолин си играеше в детинството. Само че по размери това яйце бе доста по-голямо от старинната играчка.

— Да, големичко е — доловил погледа му, рече Бигс. — Обикновен експериментален образец. Дръжте...

„Яйцето“ неочаквано се оказа леко. Смолин неловко го притисна до гърдите си. На пипане беше топло и еластично. В зеленикавата му вътрешност преливаха някакви вълни, припламваха слаби виолетови светлинки.

— Странен вид има — промърмори Смолин.

— Естествено — усмихна се Бигс. — Действайте.

— Как?

— Много просто. Избирате площадка. Където искате. Няма значение ако почвата е малко неравна, или има слаб наклон. Заставате там, където, според вас, трябва да бъде центърът на площадката. Внимавайте само до най-близкото дърво или храст да има десетина метра. Това е всичко.

Смолин направи няколко неуверени крачки.

— Може би тук? — запита той.

— Прекрасно. Хвърлете яйцето.

— Просто така?

— Естествено.

— Жалко за хубавото място...

— Няма да бъде повредено. Хвърляйте.

Смолин пусна предпазливо кристала на земята. Светлият край на облака, засиявайки ослепително, докосна слънцето. Поляната потъна в сянка. Като прожектори лъчите на слънцето падаха косо върху снежните върхове на далечната планинска верига.

— Сега се отдръпнете.

Все от същата чанта Бигс извади лъскава черна тръба, завършваща с призматичен рефлектор. Отстъпвайки към реалета, той взе да размотава шнура.

— По-далеч, застанете по-далеч, сега тук ще се извие вятър. Свалете видеофона си, може да се повреди — Бигс свали от китката си своя видеофон и го остави на седалката на реалета. — Оставете и вашия тук, така ще бъде защитен от лъчите. Сега всичко е наред. Започваме.

Бигс включи шнура и насочи тръбата към кристала. В нея нещо забръмча. Нищо не се случваше. Цвърчаха щурци, зеленикавият кристал продължаваше спокойно да си лежи сред лайкучките. Само беше потъмнял и в тревата приличаше на обикновен камък. После нещо се измени. Мъгла обви кристала и онова, което преди малко приличаше на камък, взе да се топи, превърна се в ръждивочервена маса, почна да набъбва.

— Аха — рече Бигс. — Виждате ли?

Увеличи обема си, приемайки формата на гъба. Бясно заизпуска кълба дим, заприлича на миниатюрен атомен взрив. Само че безшумен и без огнени струи. Изви се вятър, забуча, заогъва върховете на

близките брези, понесе се над горичката. Захвърчаха сухи листа, клечици и безследно изчезваха в тъмния гъбовиден вихър.

— Да поседнем — предложи Бигс. — Няма да стане скоро. — Той седна, като продължаваше да държи тръбата на излъчвателя. — Като духа от бутилката, а? Нали прилича?

Не, вече не приличаше на духа от бутилката. Сега над поляната, опирайки се на тънко краче, бе надвиснала кафява маса. Извиваше се, ставаше постепенно ъгловата. В нея избиха жълти и червеникави петна, които бързо меняха формата си. Въздухът затрептя като в мараня, пречупвайки очертанията на наведените дървета.

Отдолу от масата се отделиха четири израстъка и дружно докоснаха земята.

— Кафявата фаза — обясни Бигс. — Въздухът предоставя на нашето отроче азот, кислород и въглерод. Останалите необходими вещества, то както подобава на всяко порядъчно растение, си взима от почвата. А моят излъчвател играе ролята на слънце... Това е вече сегментарната фаза!

Вятърът поутихна. На метър и половина от земята се бе образувала гладка плоскост с пет, забити в почвата, опори — четири в ъглите, петата, най-дебела, точно в центъра. Тревата наоколо бе покрита сякаш със скреж. Масата, заела вече солиден обем в пространството, ставаше явно стъкловидна, макар че вътрешното кипене не стихваше. Очерта се една полусфера, втора, трета. Очертаха се обемите на някакви форми, които бързо, като в калейдоскоп, променяха повърхнините си. Те се издаваха навън, извиваха се, хлътваха навътре. Една от полусферите потече и сега представляваше стена, а в средата ѝ имаше най-обикновен леко изпъкнал прозорец.

Вятърът съвсем стихна. Къщата продължаваше да се оформя. Сякаш вътре работеха нечии сръчни пръсти. Бигс отдавна бе оставил излъчвателя и разсеяно гледаше встрани, като дъвчеше сламка. Облакът изпълзя от слънцето и първият ярък лъч се отрази в кристалните плоскости на прозорците, огря извитите стени, очертаха се сенките, сякаш бе положена последната мазка на четката.

— И така — Бигс погледна часовника си, — само за седемнадесет и половина минути. Честита ви нова къща...

— Да-а... — вирнал брадичка, Смолин оглеждаше къщата. — Ембриотехниката, както виждам, е отишла много напред. Каква

бързина и точност!

— Стараем се — Бигс сдържано се усмихна. — Впрочем, главното в случая не е скоростта. Изобщо класическата ембриотехника е вече отминал етап. Макар че основният принцип е същият — да вършим всичко като природата, да го правим дори по-добре от природата. Съвпадат и основните начини на строителство. Зародиш, семе, клетка, в която е заложена цялата генетична програма за развитието на организма, както в жълъда е скрит бъдещият дъб. Храненето и растежът за сметка, така да се каже, на местните материали — въздуха, почвата, водата, енергията на слънцето... тоест на излъчвателя, но това не е съществено. С една дума, аналогията е пълна, освен скоростта — тя е милион пъти по-голяма. Човек ускорява всички процеси, до които се докосне. Сега да обобщим най-главното. Обожавам последователности! Вие искахте да поживеете и поработите в усамотено и красиво място. Така ли? Така. Избрахте мястото, ето ви и къщата. Харесва ли ви?

Смолин кимна. Къщата приличаше на изящна раковина, охранявана от брезите. Макар да беше издигната над земята и опорите да изглеждаха хилави, не се получаваше впечатление за неустойчивост. Коя бе причината? Не в стълбата, която се спускаше от входната врата. Очевидно се криеше в пропорциите. Къщата просто се включваше в околния пейзаж. В нея имаше характерната за творенията на природата естественост. Да, създателите ѝ умееха да работят с размах и вкус.

— Неловко ми е някак — промърмори Смолин. — Такова нещо заради един човек. Аз разбирам, къщата не е построена само заради мен, в нея ще живеят и други хора. Но... Това пък какво е?

Внезапно подът на къщата засвети, като хвърляше на земята мека разсеяна светлина.

— Да вървим!

Бигс грабна чантата си и заситни към къщата.

— Тази светлина — подхвърли той, — означава, че къщата е готова да приеме стопаните си. Впрочем, вие се страхувахте, че строителството ще повреди поляната. Надзърнете под пода.

Смолин се наведе. Цялата плоскост на пода излъчваше топли, слънчеви отблясъци. Под къщата и около нея проблясваха капчици гъста роса. Тревата навсякъде изглеждаше както преди, само около централната опора се виждаше изсъхнала ивица.

— И там ще се оправи — махна с ръка Бигс. — Съгласете се, че нашата къща с нищо не е повредила природата.

— Значи тази светлина замества на останалата в сянка трева...

— Точно така. Влизайте, влизайте. Трябва да ви представя на къщата.

— В какъв смисъл?

— Е, да ви запозная. Все пак това не са просто стени, покрив и така нататък. Пред вас е квазисъщество. Расте, храни се, диша — живее в известен смисъл.

— Живее!

— Добре, добре — функционира. В случая и философът ще се обърка. Може да не изтривате краката си, колкото и да са мръсни подметките. Стълбата ще изсмуче всичко.

Подметките леко полепваха към стъпалата. Смолин натиска по-силно крака, обувката му потъна в пореста, еластична материя.

— Не е ново...

— А, излишни новости не са необходими. Те и без това изобилстват, гарантирам.

В антрето Бигс се спря.

— Последната операция, само за минута. Виждате ли този червен кръг на стената! Тук е контактът. Махаме предпазителя. Има гнездо за батерията. Взимаме я... — Бигс извади от чантата си цилиндър, свали капачката му. Разкриха се металните пластинки на контакта. — Ето! Пъхаме батерията в гнездото — следете! — така, влезе... За месец, а и за повече къщата е обезпечена с енергия. Срокът за зареждането ѝ наново зависи от вашите потребности и състоянието на небето. Освен това къщата разполага и с малък запас активационна енергия, която се е натрупала по време на строителството. Но това е дреболия, както впрочем и светлината на слънцето. Истинското сърце на къщата е тук! Сега да разгледаме помещението. Моля.

Стаите бяха две — по-малката за кабинет, по-голямата за спалня. Слънчевата светлина от прозорците се отразяваше от кехлибарените плоскости на стените. Отблясъците като в чаша се събираха в извития кремав таван. В спалнята на огромен стереоекран се поклащаха сенките на брезите. В стаите нямаше никакви мебели. Смолин вдигна вежди.

— Мислемебели ли?

— Да.

Бигс махна изящно с ръка. Подът се изду, образува облегалo и седалка — Бигс, без да се огледа, се отпусна в оформилото се вече кресло.

— Не ви ли харесва?

— Не казвам, че не ми харесва. Но по-просто е да се поставят обикновени мебели. Ще се спести излишно изразходване на мускулна и мисловна енергия.

— Преувеличавате — с незабележимо движение Бигс преправи креслото си и сега почти се излегна в него. — Не е толкова сложно и трудно. Или е по-добре да мъкнем цялата обстановка със себе си? Две премествания са равни на един пожар, са казвали едно време. Впрочем, не намирате ли, че светлината е прекалено рязка? Не взехме пердета, но...

Бигс капризно присви очи. Кристалът на прозореца, оставайки все така прозрачен, мигновено потъмня и светлината в стаята стана приятна, разсеяна.

— Тънка работа — призна Смолин.

— Това не е нищо! — скочилият Бигс имаше вид на фокусник, в ръкава на който трепти гълъб. — Елате, тук се вижда колко е тънък биолитът на прозореца. А при по-силен удар? А ако дете се разлудува? Затича се, блъсне се... Все пак височината е към два метра. Да възпроизведем положението. Аз имам по-голяма маса от едно дете, затичвам се... Не гледайте мен, а прозореца! Едно, две...

Бигс се спусна. Материалът беше толкова прозрачен и тънък, струваше ти се, че Бигс ще изхвъркне като снаряд през прозореца. Смолин неволно понечи да го хване. Напразно. За част от мига, по-бързо от зеницата на окото, прозорецът се сви и отблъсна Бигс, както стената топка. Смолин ахна. Прозорецът бавно почна да се разширява, изпъкналият биолит се изглади и всичко прие предишния вид.

— Не би ли било по-просто да направите биолита по-дебел? — с недоумение промърмори Смолин.

— Въпрос е дали е трябвало — Бигс се усмихна. — О, вие не може още да си представите каква е нашата къща. Добре, да продължим разглеждането. Тук е кухнята, тук — банята, тук — тоалетната. Вода, между прочем подава самата къща: колкото и

дълбоко да се намира водоносният пласт, централната опора ще стигне до него не по-зле от корена на дървото. Тук е сауната... Тук... Тук...

Бигс продължаваше да изрежда, това пречеше на Смолин да посвикне с къщата. Мъкнеше се след него и само кимаше в отговор.

— Във всички помещения, обърнете внимание, въздухът е свеж, горски! Въпреки че в къщата непрекъснато стават обменни реакции. Даже тухлата мирише, камо ли живо същество... Напрасно ще търсите вентилационна уредба или някакъв процеп. Пълна херметичност. Вентилация в обикновения смисъл на думата няма, а въпреки това въздухът е прекрасен — Бигс благоговейно понижи глас: — Прозорците дишат, те вентилират въздуха. Милиарди невидими устица, без прозрачността да пострада, как ви се струва? Ето защо слой е толкова тънък. Всичко е предвидено! Функционално нашата къща е организъм. И като всеки организъм тя се стреми да поддържа в себе си оптимална среда. Принципът на хомеостата. Но главната разлика е, че е способна и да се самоподдържа, и да произвежда всичко необходимо за човека — да се самозащищава, както стана с прозореца, и да охранява човека. Растение, чиито реакции са ускорени милион пъти. Нека бушуват бури, да стават земетресения, враг да ви напада с оръдия — можете да спите спокойно. Къщата ще пусне допълнителни корени, мигновено ще уплътни стените си, с една дума ще се приспособи към новите условия.

— Прекрасно жилище за бурните планети...

— Идеално! Ето по кое се различава нашата къща от всички творения на природата и техниката. Растението съществува само за себе си. Машината изцяло ни принадлежи, но уви, тя е инертно физическо тяло. Ние кръстосахме двата типа еволюции, взехме достойнствата им и премахнахме недостатъците. Основната програма за жизнената дейност на къщата е да обезпечавя нуждите на човека, като свои собствени. Ако тя имаше поне проблясък на разум, би ни осъзнала като своя най-важна част. Но... нещо не сте във възторг от нашата къща. Какво има?

— Работата е там... — търсейки думи, Смолин взе да се разхожда из стаята. — Не, първо един въпрос. Защо на мен — именно на мен — предложихте експерименталната си новост? Моите вкусове и предпочитания са...

— Именно те определиха избора. Къщата е експериментална, но не в техническо отношение, тук всичко е изпробвано. Както се досещате, тя ще промени коренно начина на живот на цялото човечество. Ето защо трябва предварително да знаем кой как ще я възприеме. По отношение на прогреса едни хора винаги приветствуват всяка новост, а други я посрещат с неприязън. Нас ни интересува именно тази по-голяма част от човечеството. Вие сте типичен неин представител.

— Много съм ви признателен — измърмори Смолин. — Поласкан съм, че ме смятате за типичен консерватор.

— Умерен, умерен! — Бигс леко се усмихна. — Нима това е оскърбително понятие? Не сме в двадесети век. — Усмивката на Бигс стана ослепителна. — Просто ми е нужна откровена критика.

— Ще има критика, не се безпокойте — Смолин с мъка си оформи кресло и седна срещу Бигс. — Не искам да се спирам на дреболиите. На прозорците, които са толкова съвършени, че не могат да се отварят, макар понякога да е приятно да те лъхне ветрец...

— Съгласен съм — кимна Бигс. — Къщата пази своята цялост, това е обратната страна на медала. Надяваме се, че в бъдещите модели...

— Дреболия! А давате ли си сметка какво сте направили? Къщи, никнеци като гъби, ще покрият цялата земя. Освен резерватите много скоро не ще остане незастроено място. Нима историята с автомобилите на нищо не ни научи? Те поне бързо ръждясваха. А милиардите ваши къщи? В какво ще превърнете планетата?

— Вярно! — Бигс се удари по коляното. — Милиарди, казвате? Във всяко кътче на земята. А какво ще кажете за стотици милиарди? Трилиони? Всеки човек ще получи възможност да си построи такъв дом по свой вкус. И не един, а колкото поиска. Ето я истинската перспектива. Не ме гледайте така! Сега ще ви покажа нещо. Елате, елате!

Бигс хвана Смолин и го заведе в антрето.

— Тук — пръстът на Бигс посочи гнездото на батерията, — е скрита най-важната особеност на къщата. Почакайте, не възразявайте! В какво е основното противоречие на съвременното строителство! Че на човека са нужди помещения в най-различни места на планетата — за работа, за почивка, когато пътува, а не може да живее едновременно

във всичките. Затова има толкова празни и полупразни сгради, които са необходими само за определен случай, временно. Излишен разход на материали и пространство. Какво, следователно, трябва да бъде идеалното строителство? Къщата да я има, докато е необходима и, когато нуждата от нея отпадне, да я няма. Ние се намираме точно в такава къща.

— Нима искате да кажете, че...

— Да!!! Първо — махане капачето. Тук, както виждате, има най-обикновен бутон за изключване. Второ — сваляме, без да пипаме батерията, предпазителя! Натиснете!

— И... какво ще стане!

— Къщата ще изчезне.

Ръката на Смолин замря на бутона.

— А ще успеем ли да избягаме?

— Докато човекът е в някое от помещенията, къщата ще остане цяла. По-смело. Така... Сега — навън. Не бързайте, задействува със закъснение от три минути. За всеки случай. Разположете се спокойно на тревата и гледайте.

Къщата пред очите им почна да омеква, да се смалжава, да се топи. Обви се в мъгла, задуха вятър. Клоните на брезите се запревиваха, замириса на озон.

Бигс спокойно гледаше часовника си.

— Точно деветнадесет минути. — Той стана и се протегна. — Какво ще кажете?

— Гениално! — Смаян, Смолин се взираше в мястото, където до преди малко стоеше къщата. — Не съм и сънувал такова нещo!

— Вярвам — с пружиниращи крачки Бигс обходи мястото. — Чиста поляна. Къщата я няма, разпадна се, като върна на природата всичко, което бе взела. Напълно затворен кръг! А!

Смолин затърси някакви следи по тревата. Пет отъпкани кръгчета с увехнала трева по края. Нищо друго. Не, не само това. Точно в средата лежеше цилиндърът на батерията, а до него зеленикавото яйце.

— Можете да го вземете — ликуваше Бигс — и пак да го използвате.

— А този... зародиш... същият ли е? — кой знае защо запита шепнешком Смолин.

— И да, и не — весело отвърна Бигс. — От този „жълд“ ще израсне нова къща, не по-лоша от предишната. Което сега и ще видим...

Той тръгна, подсвирквайки си, към реалета за излъчвателя.

Отново задуха вятър. Излегнат на тревата, Смолин наблюдаваше как расте къщата. Неговата къща. Къща, която се появяваше и изчезваше като в някакъв фокус, която можеш да пренесеш на другия край на света в чантата си, да я построиш там и пак да я скриеш в джоба си. Къща, която всичко взима от природата и връща на природата като дървото, като лайкучката.

— Моля, заповядайте! — извика Бигс.

Зданието бе малко по-различно от предишното. Пропорциите, размерите се бяха запазили, разликата бе в някои дребни подробности.

— Правилно — изпревари въпроса му Бигс. — Децата никога не приличат напълно на родителите си. Впрочем, еднообразието омръзва. Сега вече сам се разпореждайте, като стопанин.

Смолин влезе в къщата, сам постави батерията, разгледа помещенията. Бигс вървеше с безразличен вид подире му. Въздухът навсякъде бе свеж и приятен, от крановете бодро протичаше вода, стереоекранът превключваше от една програма на друга, мислемебелите, извивайки се послушно, приемаха нужната форма.

— Това е — усмихна се Бигс. — Сега ще донеса нещата ви.

— Защо? Аз сам.

— Не, това е мое задължение.

Свивайки рамене, Смолин остана в креслото. Обхвана го мълчанието на къщата. Никакъв звук, пълна неподвижност като в омагьосан замък. Не съвсем. Косите лъчи на слънцето осветяваха пращинките и той забеляза, че стените привличаха към себе си този светъл пърхащ рой. Навсякъде се усещаше присъствието на къщата, като невидим, услужлив слуга. Едва сега Смолин осъзна, че не е заобиколен просто от стени, а е вътре в организъм, който диша, живее свой таен живот. Скочи рязко и отиде до прозореца. Пейзажът навън бе спокоен, привичен. Обърна се. Стаята беше стая — просторна, уютна. Нервите му се отпуснаха. „Консерватор си ти — укори се Смолин. — Наистина си консерватор. Живяхме в пещери, в небостъргачи, сега ще поживеем в ембриоди. Въпрос на навик само.“ Поглади стената. На пипане материалът приличаше на дърво, на гладка борова дъска.

Пръстите му усетиха приятна прохлада, но това не беше студенината на камъка, на пластобетона; така прохладна можеше да бъде само кората на бора в някоя гъста сянка по пладне.

Непонятен шум в антрето привлече вниманието му. Зачу се глух удар.

— Бигс, да ви помогна ли? — викна Смолин.

Изтича в антрето и замря, като вцепенен. Разрошен, мърморейки ядосано, Бигс блъскаше с рамо вратата, но тя не помръдваше. От вещите, които трябваше да донесе, нямаше и следа.

— Но тя е заключена — изуми се Смолин.

— Не е заключена — промърмори Бигс. — Заяде нещо. Хайде заедно, едновременно...

Смолин се спусна да му помага. От дружния тласък вратата леко се огъна.

— Аха! Още малко...

— Бигс! — Смолин ужасен го хвана за ръката. — Гледайте. Стената срества с вратата!

Зачервеното от усилията лице на Бигс пребледня.

— Хайде, бързо, по-силно! Раз, два...

Сякаш блъскаха скала.

— Бигс — задъхан рече Смолин, — това не ми харесва. Как ще излезем оттук? Слушайте, да не сте сбъркали зародиша? Може би това е блиндаж или затвор, за любители на старини?

— Смейте се — търкайки мрачно рамото си, каза Бигс. — Невероятно, но къщата като че ли иска да ни зазида.

— Тогава извикайте техническата помощ!

Бигс го погледна изпод вежди.

— Видеофоните ни останаха в реалета, ако си спомняте.

Смолин машинално опипа китката си, където винаги, откакто се помнеше, беше верижката, необходима и привична като въздуха.

— Но такава несъобразителност — кипна Смолин. — Това... Къде отивате?

Бигс изтича в стаята, трескаво оформи табуретка и с всички сили я запрати в прозореца. Табуретката се смачка.

— Така си и мислех — Бигс захвърли табуретката. — Ругайте, проклинайте, нищо не мога да разбера!

— Успокойте се — кротко каза Смолин. — Мен — не, но вас навярно ще ви потърсят, ако не днес, утре.

— Кажете по-добре — след месец! Ама че съвпадение! Всички знаят, че тази нощ аз отлитам при жена си на Марс и дълго няма да ме има.

Смолин тихо се разсмя.

— Толкова забавно ли намирате положението ни? — измърмори Бигс.

— Извинете... Забравих, че за вас това не е просто приключение.

— Не е там работата — Бигс шумно седна в креслото. — Понятие нямам какво може да е станало. Нарушена е основната програма за опазване на обитателите. Къщата престана да ми се подчинява. А втората програма изключва това.

— В нея има ли ясна, еднозначна в този смисъл команда?

— Е, не съвсем. Когато имаш работа с генетиката, не може да се регламентира всичко до най-малки подробности. Даден е общият принцип.

— Ах, общият принцип — Смолин кисело се усмихна. — Веднъж, като се ровех в литературата, попаднах на древен юридически казус. Двама мъжаги пресрещали в тъмна безлюдна уличка самотни жени и най-учтиво им искали назаем пари. Не заплашвали, тяхното оръжие било самото положение, страхът от възможно насилие. Но формално те не нарушавали закона, нелепо е да се забранява на някого да иска от непознати хора назаем пари. Когато ги уловили, наложило се да допълнят закона.

— Защо оприличавате къщата на разумно същество? — намръщи се Бигс. — Стотици пъти е изпробвана и никога...

— Ами ако тази е мутант?

— Мутант? — Бигс замря с отворена уста. — Какъв идиот съм! Как може да бъда такъв метафизик! Слушайте, вие имате поразителен ум!

— Познах ли?

— Не, в случая не е само това! — жестикулирайки, Бигс взе да се разхожда припряно из стаята. — Какво са нашите жалки мутации в сравнение с мигновената приспособимост. Имаме съвсем друг тип еволюция. Това ще преобърне цялата теория, нещо повече — ще създаде нова! Разбирате ли?! Биологичната еволюция е мутации плюс

подбор; техническият прогрес е също своего рода мутации: изобретения, открития — и пак подбор. А в новата от хибриден тип еволюция нали трябва да има свои, особени случаи на мутации и подбор? Ама че сме безмозъчни метафизици! Каква е първата, основна цел на къщата? Правилно, самосъхранението. Заповедта ни да се самоунищожи къщата, противоречи ли ѝ? И как още! При какви условия „програмата за самоунищожение“ не би била изпълнена, дори ако е натиснато копчето? Аха, досетихте ли се? Няма да бъде изпълнена тогава и само тогава, когато в къщата се намира човек. Това е всичко! Къщата стотици пъти е умирали при експериментите, а това нали е еволюция, нали е подбор. И къщата се е научила как да заобиколи забраната, без да я нарушава. Заточвайки ни, тя придобива безсмъртие!

— А какво става с втората програма? — запита Смолин.

— Действията ѝ произтичат и от двете програми — Бигс ликуващо потри ръце. — Нали да се грижи за човека къщата може само тогава, когато човекът е в нея. Само! Не, това е поразително... Създадохме особен тип еволюция и мислехме, че идеално сме я приспособили към себе си. А тя веднага внесе поправки, приспособявайки нас. Гениална къща, а, какво ще кажете?

— Забележително — сухо каза Смолин. — А какво ще ядем сега, като сме затворени?

— Да-а... — Бигс кълмна. — В бъдещите модели предвиждахме да научим къщата да приготвя всякаква храна, но в тази... — Бигс се почеса по главата. — Боя се, че колкото и да е гениална, няма да се сети да ни поднесе бифтек. Нищо, нали изяснихме причината. Ще измислим как да я надхитрим.

— Не можем ли някак да установим контакт с нея — не издържа Смолин. — Нали съществува контакт на равнището мислемебели?

— Глупаво, но вече опитах. Виж, в бъдещето...

— Още ли мислите за бъдещи модели? След този урок?

— Че как иначе! Новите свойства са нови възможности. Урок? Нима огънят не е унищожавал имущество и хора, но без него нямаше да има цивилизация. Нищо, ще се справим. Ще те надхитря аз теб, безмозъчна твар!

Бигс размаха юмрук и този нелеп жест се стори на Смолин естествен. Въпреки всякаква логика той възприемаше къщата като

одухотворено, даже злонамерено същество.

Бигс въздъхна шумно и се отпусна в креслото.

— Всичко е много просто — оживи се отново той. — Какво пречи да разбием прозореца? Способността на материала да се уплътнява. При какви условия прозорецът няма да се уплътнява? Тогава, когато в къщата се изчерпи енергията. Със слънчева енергия тя не е успяла да се запаси, а батерията... ще извадим. На работа, поживо и аз, може би, ще успея да хвана марсолета — Бигс изтича в антрето и след малко се върна с цилиндъра в ръка.

— Най-последно — каза Смолин. — Нелепо е, но докато ви нямаше, ми се стори, че къщата е отгатила плановете ни.

— И че е блокирала батерията, нали? — весело запита Бигс. — Знаете ли, и на мен ми хрумна подобна мисъл. Да, колко е силен първобитният страх! Така, сега на работа.

— Какво трябва да правим?

— Ще отворим крановете, водата да тече. Особено топлата, така ще се изразходва повече енергия... Ще запалим навсякъде осветлението, ще включим стереоекрана, ще образуваме много мебели. Живо, започваме!

По-безумно нещо Смолин не можеше да си представи. Гърмеше музика, стените ослепително сияеха, от сауната излизаше пара, на екрана като призраци подскачаха танцьори, водата шуртеше от крановете, а те с Бигс трупаха на камара маси, столове, дивани, кресла, всички криви, недооформени като светкавичните им мислеобрази. Подът се тресеше, те едва се провираха между някакви скамейки, табуретки, софи, които се появяваха в най-неподходящия момент по прищевките на Бигс, а в краката им се търкаляше цилиндърът на батерията, но не им беше до нея — завладял ги беше някакъв неистов бяс. В изпотените прозорци мрачно чернееше нощта.

От беснеенето мислите им се объркаха, сърцата им биеха, изнемогвайки, и къщата изнемогваше — все по-вяло се оформяха мебелите, водата не шуртеше така победоносно, светлината не заслепяваше очите и даже движенията на танцьорите станаха бавни. Музиката заскрибуца и спря на полутакт.

— Още малко — задъхвайки се промълви Бигс.

Внезапно очите му се разшириха. С вик той се хвърли на пода и хвана цилиндъра. Нещо бледо, като подземни коренчета, опитваше да

обхване батерията.

— Къщата я напипа!!!

Смолин гледаше смаян, как Бигс се мъчи да издърпа цилиндъра, как от пода изникваха нови шаваци израстъци.

— Че помогнете де!!!

Викът му извади Смолин от вцепенението. С ужасни усилия двамата успяха да повдигнат цилиндъра от единия край, но другият сякаш бе сраснал с пода.

— Няма значение — с мъка прошепна Бигс. — Само къщата да не се докопа до пластинките на контакта... Внимателно, сам да не ги докоснете.

С ловки движения Бигс успя да провери ръката си под свободния край.

— Къде е капачето?

Никъде го нямаше, загубило се бе в хаоса от мебели. Смолин за малко не извика, когато появилият се встрани израстък докосна ръката му. Бигс се опитваше с лакът да прикрие пластинките на контакта. Израстъците сякаш бяха смутени. Не пускаха цилиндъра, но свободните се движеха в някакъв безпорядък.

Минута-две нищо не се чуваше освен сумтенето на хората и лекото шуртене на крановете. Светлината в стаята ставаше все по-жълта.

— Скоро всичко ще свърши — прегракнало каза Бигс. — Каква реакция, а? Каква мълниеносна пренастройка, и то в агония! Щастие имахме, че пластинките на контакта не се докоснаха случайно до пода. Къщата продължава да търси източника на енергия. Достатъчно е един израстък да се докопа до пластинките...

— Светлината гасне.

— Рано е още! Припомнете си как се държи потъващият. Ако къщата завладее батерията, край на свободата ни.

Светлината мигна няколко пъти и угасна. Млъкнаха и крановете.

— Наистина прилича на агония — прошепна Смолин.

— В къщата още тлее животът.

— Как мислите, все така ли ще бъде до края?

— Че какво друго й остава.

Смолин трепна.

— Въздухът! Може би е по-добре...

— Да пуснем батерията ли? Задушаването не става мигновено, ще успеем.

— Смятате ли, че прозорецът вече ще поддаде?

— Да, ако го ударим по-силно.

Подът сякаш се бе изпотил от усилията — силна миризма излизаше от него. Преодолявайки погнусата си, Смолин размърда ръката си и напипа в тъмнината един израстък. Той слабо се раздвижи. Смолин веднага дръпна ръката си. Мъртвата тишина на къщата не

можеше да ги измами. Напрегнатата, страшна с безмълвието си борба продължаваше. Той живо си представи как агонизиращите тъкани се преустройват, как трескаво сноват сигнали, свързващите организма токове отслабват, а къщата инстинктивно с последни усилия търси спасителния приток на енергия, търси слепешката, настойчиво...

Смолин почувствува, че се задушава. Пое трескаво въздух, но вместо облекчение в гърлото му нахлу тежка задушлива миризма, сърцето му заби в паника, в мозъка му се заби остра болка.

— Бигс... Нима толкова бързо?!

— Спокойно, без паника! Това е миризмата на къщата, която се задържа долу... Вие станете и хвърляйте! Бързо при прозореца, чувате ли?

Смолин искаше да стане, но краката му се подкосиха. Пред очите му се завъртяха червени петна. Като че ли нямаше вече въздух. В гърлото, дробовете навлизаше нещо лепкаво, задушаващо.

„Къщата... В нея всички реакции са ускорени... Тя умира и отделя, отделя... Трябва да успея...“

Той напипа нещо и залитайки, се изправи. Болката в главата заглушаваше ужаса, край... Като от друг свят до него стигна нечие сумтене.

„Това е Бигс... Сметките ни излязоха криви... Хайде, още една крачка...“ Напипа нещо тежко. Вдигна го от пода. През прозореца се виждаше някакво съзвездие. „Натам, в съзвездието...!“

Ръцете, тялото запратиха тежестта право в центъра на съзвездието, то се изви и Смолин усети, че сам залита, пада и страшната болка в мозъка му блажено стихва. Всичко угасна.

... Миг, вечност? Тъмнина, нещо мокро тече по лицето му...

— Дойдохте ли на себе си?

Нечии ръце внимателно го повдигат, въздух лъхва мокрото му лице, до ухото такъв познат глас. Бигс?

— Аз... аз ли разбих прозореца?

— Всичко е наред... Не, вие не го разбихте.

— Значи вие...

— Къщата. Погледнете.

Смолин повдигна глава почти без усилие. Хиляди искрящи точки обсипваха прозореца и звездите се губеха сред тях.

— С последни усилия — зашепна Бигс, — къщата разтвори всичките си устица. Нали дишането е най-важно.

— За кого? — Смолин стисна ръката на Бигс.

— За нас, разбира се — в гласа на Бигс имаше удивление. — Всичко, което правеше къщата, го правеше само за нас. И преди да загине, тя се погрижи пак за нас. Нали сме нейната душа.

Бигс се изсмя. Смолин, опирайки се на рамото му, се изправи.

— Можете ли сам да се движите?

— Както виждате.

— Тогава да не губим време. Темпо, темпо! Ще разбием прозореца и... Ах, колко лошо стана! Сега, предполагам, няма да искате и да се приближите до къщата.

— Нищо не разбирате — неочаквано и за самия себе си каза Смолин. — Трябва да се сприятелим с къщата, но трябва и тя да свикне с нас. В случая е нужно да потърсим общ език, а това занимание е за спокойни хора като мен.

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 6 от 1977 г.
Илюстрации: Стоян Шиндаров

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.